خطبه فدک یا خطبه ولایت؟

محمدهادی یعسوبی

پژوهش در یک صفحه | خلاصه کاربردی مقاله

پرسش محوری: آیا عنوان «خطبه فدکیه» تمامیت محتوای خطبه حضرت فاطمه زهرا (س) را بازتاب می‌دهد، یا عنوان «خطبه ولایت» با پیام محوری آن تناسب بیشتری دارد؟

مسئله و اهمیت: این مقاله با توجه به گستردگی معارف توحیدی، نبوی و امامت در خطبه حضرت زهرا (س)، درباره نام رایج آن بازاندیشی می‌کند. نویسنده معتقد است نام‌گذاری بر اساس زمینه تاریخی ایراد خطبه، یعنی ماجرای فدک، ممکن است پیام اصلی آن را زیر سایه مناقشه‌ای ملکی قرار دهد و از توجه به دفاع از ولایت بکاهد.

محورهای اصلی و یافته‌ها: مقاله ولایت را از اصول بنیادین و محورهای سامان‌دهنده معرفت دینی معرفی می‌کند و به آیات قرآن درباره اکمال دین، تبلیغ و اولی‌الامر و احادیث غدیر، ثقلین و منزلت استناد می‌کند. سپس سیره حضرت زهرا (س) پس از رحلت پیامبر (ص) را در جلوه‌هایی چون خطابه و روشنگری عمومی، گفت‌وگو درباره جایگاه امامت، وصیت به دفن شبانه، گریه اعتراضی، مراجعه شبانه به خانه مهاجران و انصار برای اتمام حجت و دفاع نهایی از ولایت تا شهادت توضیح می‌دهد.

تحلیل موضوعی: خطبه از توحید و صفات الهی آغاز می‌شود، به فلسفه نبوت و آثار بعثت می‌پردازد و سپس درباره احکام، جایگاه اهل‌بیت، حق فدک و انحراف جامعه پس از رحلت پیامبر سخن می‌گوید. مقاله استدلال می‌کند که فدک صرفاً موضوعی شخصی نیست، بلکه بستری برای اعتراض به انحراف از مسیر امامت و نمادی از حق و حاکمیت غصب‌شده است. روایت امام موسی کاظم (ع) درباره مرزهای فدک و دیدگاه شماری از عالمان شیعه نیز برای پشتیبانی از این برداشت مطرح می‌شوند.

کاربرد و پیام اصلی: نویسنده پیشنهاد می‌کند عنوان خطبه بر اساس هدف و پیام محوری آن انتخاب شود، نه صرفاً زمینه تاریخی ایراد آن؛ ازاین‌رو «خطبه ولایت» را دقیق‌تر می‌داند. پیام مقاله این است که خطبه حضرت زهرا (س) منشوری جامع در تبیین معارف اسلامی و دفاع از امامت و ولایت است، نه صرفاً دادخواهی درباره یک ملک.

یادداشت: این متن چکیده‌ای یک‌صفحه‌ای از مقاله ارائه‌شده است؛ برای بررسی تفصیلی استدلال‌ها و مستندات تاریخی و روایی، به متن کامل مقاله مراجعه شود. ( )

این متن با کمک هوش مصنوعی تولید شده است

The Sermon of Fadak or the Sermon of Wilayah?

Mohammad Hadi Ya‘soobi

One-page research brief

Central Question: Does the title “Sermon of Fadak” convey the full content of Fatimah al Zahra’s sermon, or does “Sermon of Wilayah” better reflect its central message?

Problem and Significance: Given the sermon’s extensive discussion of monotheism, prophethood, and Imamate, this article reconsiders its familiar title. The author argues that naming it after the historical occasion of its delivery—the Fadak dispute—may overshadow its broader message and diminish attention to its defense of wilayah (divinely guided authority).

Main Themes and Findings: The article presents wilayah as a foundational principle of religious understanding, drawing on Qur’anic verses concerning the completion of religion, proclamation, and obedience to those vested with authority, as well as the traditions of Ghadir, al-Thaqalayn, and Manzilah. It outlines Fatimah’s defense of wilayah after the Prophet’s death through public sermons, private clarification of Imamate, political protest through her instruction for a night burial, mourning as protest, visits with Ali and their sons to the homes of the Emigrants and Helpers to establish the proof, and ultimately giving her life in defense of wilayah.

Thematic Analysis: The sermon begins with God’s oneness and attributes, discusses prophethood and the effects of the Prophet’s mission, and addresses religious rulings, the status of the Prophet’s household, the right to Fadak, and the community’s deviation after the Prophet’s death. Fadak is presented not merely as a personal property dispute, but as the setting for challenging a departure from Imamate and as a symbol of a usurped right and authority. The report about Imam Musa al-Kazim’s discussion of Fadak’s boundaries and the views of several Shi‘i scholars are cited in support.

Application and Main Message: The author proposes naming the sermon according to its purpose rather than only the historical occasion and therefore considers “Sermon of Wilayah” more accurate. The main message is that Fatimah’s sermon should be understood as a comprehensive statement of Islamic teachings and a defense of Imamate and wilayah rather than simply a plea concerning a piece of land.

Note: This is a one-page summary of the supplied article. Consult the full article for detailed arguments and historical and hadith references. ( )

This text was produced with the assistance of artificial intelligence.

خطبة فدک أم خطبة الولایة؟

محمد هادی یعسوبی

پژوهش در یک صفحه | العربیة

السؤال المحوری: هل یعکس عنوان «خطبة فدک» مضمون خطبة السیدة فاطمة الزهراء (علیها السلام) بکل أبعاده، أم أن عنوان «خطبة الولایة» أقرب إلی رسالتها الأساسیة؟

المشکلة والأهمیة: نظراً إلی ما تتضمنه الخطبة من معارف واسعة فی التوحید والنبوة والإمامة، تعید هذه المقالة النظر فی عنوانها الشائع. ویری الکاتب أن تسمیتها وفق المناسبة التاریخیة لإلقائها، أی قضیة فدک، قد تجعل رسالتها الأوسع خاضعة للنزاع حول ملک، وتقلل من الالتفات إلی دفاعها عن الولایة.

المحاور والنتائج الرئیسة: تعرض المقالة الولایة بوصفها أصلًا أساسیًا ینظّم المعرفة الدینیة، مستندةً إلی آیات تتعلق بإکمال الدین والتبلیغ وأولی الأمر، وإلی أحادیث الغدیر والثقلین والمنزلة. ثم تستعرض مظاهر دفاع السیدة فاطمة (علیها السلام) عن الولایة بعد وفاة النبی: الخطابة والتوضیح أمام الناس، والحوار لبیان مکانة الإمامة، والاحتجاج بالوصیة بالدفن لیلًا، والبکاء بوصفه احتجاجًا، وزیارة بیوت المهاجرین والأنصار مع أمیر المؤمنین والحسنین لإتمام الحجة، وصولًا إلی بذل حیاتها دفاعًا عن الولایة.

التحلیل الموضوعی: تبدأ الخطبة بتوحید الله وصفاته، ثم تتناول فلسفة النبوة وآثار البعثة، وتبحث فی الأحکام ومکانة أهل البیت وحق فدک وانحراف المجتمع بعد وفاة الرسول. ولا تُعرض فدک بوصفها قضیة ملکیة شخصیة فحسب، بل باعتبارها مناسبة للاعتراض علی الانحراف عن مسار الإمامة ورمزاً لحق وسلطة مغتصبین. وتستشهد المقالة بروایة حوار الإمام موسی الکاظم (علیه السلام) حول حدود فدک وبآراء عدد من علماء الشیعة تأییداً لهذا الفهم.

التطبیق والرسالة الأساسیة: یقترح الکاتب تسمیة الخطبة وفق غایتها ورسالتها المحوریة لا وفق المناسبة التاریخیة وحدها؛ ولذلک یری أن «خطبة الولایة» عنوان أدق. وتتمثل الرسالة الأساسیة فی أن خطبة السیدة فاطمة (علیها السلام) بیان جامع للمعارف الإسلامیة ودفاع عن الإمامة والولایة، لا مجرد مطالبة بحق فی أرض.

ملاحظة: هذا ملخص من صفحة واحدة للمقالة المقدمة؛ وللاطلاع علی الاستدلالات التفصیلیة والشواهد التاریخیة والحدیثیة، یُرجی الرجوع إلی المقالة الکاملة. ( )

أُنتج هذا النص بمساعدة الذکاء الاصطناعی.